

GAZETA LWOWSKA.

We Srode

N^{ro}. 67.

12. Czerwca 1822.

Wiadomości krajowe.

Z Wiednia dnia 31. Maja. — N. Pan raczył Ces. Królewskiego Radcę Poselstwa przy Dworze Król. w Londynie, Neumanna i Ces. Król. Legacyynego Radcę przy Dworze Król. w Berlinie Barona Werner, na dowód swojego najwyższego zadowolenia z ich usług, ozdobić małym Krzyżem Cesarzsko-Austriackim orderu S. Leopolda z uwolnieniem od tacy.

Przy ciągnięciu dnia wczorayszego rano, w sali Stanów Niższéy Austrii loteryi na wielką hamernią stali i żelaza w Malborgeth wygrał Ner. 4612 realności. Reszta losów wygrywających jest: Ner. 9609, 6000 ZR.; Ner. 36795, 2000 ZR.; Ner. 30005, 1000 ZR. M. R.

Kurs Wiedeński z d. 1go Czerwca: Obligacyie Rządu Stanu 5 procentowe w M. R. 77. — Obligacyie na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1820 za 100 ZR. M. R. 116 1/4. — Obligacyie na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1821 za 100 ZR. M. R. 96 1/4. — Certyfikaty na pożyczkę z r. 1821, za 100 ZR. w M. R. — Kurs na Augsburg za 100 Kurr. 99 1/2. — Moneta konwencyjna za 100, 249 7/8. — Obligacyie bankowe, iedna po 703 1/2 M. R.

Wiadomości zagraniczne.

Portugalia i Brazylia.

Okreś przybyły do Cork przywiózł listy z Bahia datowane d. 23. Lutego. Prowincya ta, równie jak inne, była widownią rozlewu krwi między wojskami Europeyskiem i krajowem, z tą tylko różnicą, iż przyczyną tego nie są polityczne zdania, ale naturalna nieprzyjaźń tych dwóch narodów. Czarzecz jest prawie taka: »Najunta Bahia mianowała Pułkownika iednego Brazylijskiego naczelnym dowódcą; lecz zaledwo, co się to stało, przybył rozkaz od Stanów w Lizbonie, by ten stopień Officezowski Portugalskiemu był nadany. Ponieważ jednak w tym rozkazie niektóre formalności były zaniedbane, Junta nie chciała takowemu być posłuszną, pomimo, że Pułkownik Brazylijski

urząd swój dopiero otrzymany gotów był złożyć, a lud w Bahia przeciw mianowaniu Oficiera Portugalskiego nic nie miał. Ale skutkiem tego było, iż woysko zostało bez naczelnego dowódcy, co do wielkiego nienkontentowania i do częstych utarczek i rozlewu krwi między żołnierzami Europeyskiem i krajowem pochóp dawało. Oddział Brazyliyczków znajdujący się w twierdzy St. Pedro strzelał z tantad na Portugalczyków, którzy tém rozjątrzeni twierdzę zdobyli. W czasie odeyscia tego doniesienia jeszcze się w niej znajdowali. Nie podano liczby w téj i w innych rozprawach zabitych, lecz domyslać się należy, iż ich nie mało być musiało. Z resztą w Bahia się tém bynajmniej nie troskano, iż woysko Portugalskie twierdzę zajęło; liczba bowiem iego w porównaniu z Brazylijskiem jest małą, można ien zatem głodem do poddania się zmusić. Zapewne, skoro świeże wypadki Rio-de-Janeirskie będą w Bahia wiadome, woyska Portugalskie, dla uniknienia podobnych rozruchów, do Europy odesłane zostaną.

Hiszpania.

Z Bilbao d. 2. Maja. — Bandy Insurgentów okazały się znowu pod murami naszego miasta. Uderzono zaraz w bębny i przeczytano prawo woyskowe. Jutro rano ma tu przybyć Jenerał Lopez-Bannos na czele 500 ludzi dla zapewnienia spokoyności w mieście. Powstańcy zdają się mieć związki ze wszystkimi bandami w Hiszpanii.

Z Barcellona d. 1. Maja. — Podług raportu dowódcy woyska konstytucyynego, rozprószone zupełnie powstańców, którzy nam zagrożali. Wielu zabito; nie mało także raniono i wzięto w niewolę. Mieli 1000 ludzi; władze tutejsze lekkały się ich zamachów. Spokoynosc atoli w mieście nie była przerwana.

Wielka Brytania i Irlandya.

— Z Londynu d. 14. Maja. —

Po długich sporach w Izbie Niższéy przyjęto nareszcie większością 153 kreszek prze-

ciwko 22 zdanie wydziału o podanych przez Margrabiego Londonderry środkach do polepszenia stanu wieśniaków. Pan Huskisson radził ogłosić zupełnie wolny handel zbożem za przyzwolitą opłatą. Margrabia Londonderry twierdził, iż tego w obecnym stanie rzeczy uczynić nie można, i że trzeba pierwey zacząć na ustanowienie powszechney zasady praw zbożowych w innych krajach.

Zapytanie, czyli bil Pana Canning ma być powtórnie czytany, stało się powodem do długich sporów. Pan Wetherell radził oddać go do 6 miesięcy, to jest odrzucić. Poparł go Pan Peel. Jeśli przypuścimy (rzekł) Rzymsko-Katolickich Parów do Parlamentu, w krótkce także mieć będziemy Rzymsko-Katolickie gminy. Cóż się wtedy stanie z bezpieczeństwem kościoła Ewangelickiego? Irlandczykowie zaiste cieszyć się z tego mogą, ale kraj cały opiera się temu i drzy. — Margrabia Londonderry (Lord Castlereagh) oświadczył się za bilem. Chciał daley mówić, ale przerwano mu okrzykami: Canning! Canning! Zabrał więc głos Pan Canning i wymownie obstawiał za Katolikami, gruntując się na zasadzie praw zwanych Army i Navy Act, podług których Katolik piastować może naywyższe urzędy cywilne i wojskowe, a nawet należąc do Rady Stanu. Odwoływał się do Kongressu Wiedeńskiego, który zniósł to mylne zdanie, iakoby różnica wiary stanowiła razem różnicę praw obywatelskich. Nowe to prawo tycze się 40 do 50 millionów ludzi. Hannover jest niem obięty. Pierwszy iego Prezes jest Katolikiem. Mowa ta Pana Canning przemogła tylko 12 kreskami; było ich bowiem 235 za bilem, a 223 przeciwko bilowi.

— Z Londynu d. 11. Maia. —

Przeczytano powtórnie Bill w Izbie Niższej podany przez Pana Canning względem przyjęcia Parów Katolickich do Izby Wyższej. Obrady w tęg mierze były ciekawe; mowy Pana Canning i iego przeciwnika Sekretarza Stanu Peel, równie iak pierwszym razem ściągnęły szczególnię na siebie uwagę całej Izby. Wiadomo jest, iż wniosek Pana Canning tycze się przywrócenia przywileju, który wczasach podstępny, oszukaństwa i nienawisci stronictw, zniesiony został; opiera się zatem na zasadach, które są wcale odmienne od tych, iakie służą za podstawę nadaniu swobód Katolikom Irlandzkim. Ciekawą jest rzeczą, iaki los spotka ten bil w Izbie Wyższej, iesli go przyymie Izba Niższa; okoliczność ta bowiem tycze się właściwie praw Izby Wyższej.

Francya.

Z Hawre d. 8. Maia. — Listy z aux Cayes donoszą, że w części Hiszpańskię wyspy St. Domingo od nieiakię czasu z Rzezcąpospolitą Hayti połączoney, eskadra Francuzka na ląd wysiadła i mnóstwo czarnych niewolników uprowadziła. Skutkiem tego było, iż Prezydent Boyer na wszystkie Francuzkie okręty w portach wyspy będące nałożył embargo. Wiadomość ta zrobiła tu wielkie wrażenie, i przedano więcę iak 4,000 worów kawy z wyspy St. Domingo za cenę podwyższoną.

(Doniesienia z Portsmouth wiadomości tę potwierdzają i dodają, iż krok samowładny (coup de mains) jest dziełem Admirala w Martinice, i tęg mnię Rządowi się spodoba, ile że wyspa St. Domingo nie da się ani zdobyć, ani utrzymać.)

W ciągu tego miesiąca zeydzie się nadzwyczajny Sąd (Assis) Wyższego Renu, mniący sędzić hersztów i spółników spisku Belfortskiego.

Niemcy.

Od brzegów Menu z d. 18. Maia. — Izba Deputowanych Bawarskich przyjęła d. 13. b. m. projekt do prawa względem długów krajowych i wniosek Pana Hornthal względem ustanowienia Radców Ziemskich. Na posiedzeniu d. 15. b. m. P. Geyer mówił o dochodach i wydatkach publicznych. Uznawał potrzebę prostszey rachunkowości i ogólnie całej administracyi; twierdził iednak, iż dzieło to nie jest łatwem i że podobne wady są nietylko w Bawaryi, ale w całych Niemczech a nawet w całej Europie.

Królestwo Polskie.

Z Warszawy d. 31. Maia. — Jego Cesarzewicowska Mość W. Xiążę Konstanty wiechat dnia onegdayszego zrana z Stolicy tutejszē do Wilna, gdzie Nayiśniejszy Cesarz i Król jest także spodziewany.

Rossya.

Z Petersburga d. 24. Maia v. s. — Gazeta Senacka z dnia 29. Kwietnia ogłosiła naywyżey potwierdzone opinie Rady Państwa. »Rada Państwa na Departamentach połączonych: Spraw Cywilnych i Ekonomii Państwa, słuchała przedstawienia Ministra Szarba, o dodatku do prawideł w ustawach Kommissyi umorzenia długów.«

»Trzyletnie doświadczenie bytu Kommissyi umorzenia długów przekonało, że obrót bi-

letów ię wewnątrz Państwa nie ma należytych swobody dla tego, że podług teraźniejszych prawideł, nie inaczej mogą być oddawane przez jedną osobę drugiey, tylko za pośrednictwem transfertu z księgi długów Państwa, w samym tylko Petersburgu zrobionego.»

»Ażeby oddalić to zatrudnienie i ułatwić sposób nabycia naszych fundów wewnątrz imperyumu, Rada Państwa, zgodnie z wnioskiem Rady ustanowien kredytowych Państwa, przez Opinią postanawia. pozwolić czynić ich przelewy w celniejszych z handlu i innych obrotów miastach, i dla tego postanowić następujące dodatkowe prawidła:«

1) Każda osoba, na której imię kapitał w Księdze długów Państwa zapisany i bilet wydany, ma prawo na odwrotnę stronę biletu, za rzecz innę osoby zapisać iego ustąpienie, podług formy załączonę.»

»2) Zapis ten uczyniony być może w tych miastach, gdzie są ustanowione, albo na przyszłość będą ustanowione kantory handlowego banku Państwa: również w Kiiowie, Wilnie i w Mińsku, w pierwszych w kantorze bankowym, a w drugich w Izbie Skarbowey.»

»3) Jeżeli osoba, chcąc ustąpić swój bilet innę osobie, dla oddalenia się, albo innę jakiegokolwiek przyczyny, nie może osobiście przyjść do iednego z miejsc pomienionych, wtedy wykonanie tego może poruczyć innę osobie, opatrzywszy ją pełnomocnym na to listem, podług przepisów prawa sporządzonym.»

»4) Dla zapobieżenia fałszerstwu, mogą się zdarzyć w takim przelewaniu biletów, stanowi się: iżby właściciel biletu albo iego pełnomocnik, podawał do kantoru, albo do Izby Skarbowey, jeżeliby tym miejscem osobiście nie byli znani, świadectwo formalne, zapewniające o tém, że bilet składa się rzeczywiście przez tę osobę, do której bilet należy, albo której na to złożenie pełnomocnictwo wydane.»

»5) Otrzymujący bilet przelewem, w ten sposób sporządzonym, ma także prawo przelewać go drugiemu. Przelew może być raz tylko powtórzony; ile pozwoli miejsce na bilecie, dla ich zapisywania zostawione, a potem składa się bilet dla transfertu do Kommissyi umorzenia długów Państwa, przy czém już wydaje się nowy bilet.»

»6) Opłata za ustanowionemi biletami nieustających dochodów z samey Kommissyi, albo z Kaznaczeystw Powiatowych, dokąd będzie asygnowana, czyni się za cały czas upłyniony, nie uważając na to, kiedy napis przelewny sporządzony.»

»7) Jeżeli nabywca biletu zechce to naznaczenie nieustających dochodów przemienić i pobierać je z Kaznaczeystwa innego Powiatu: wtedy powinien podać o tém doniesienie do Kommissyi umorzenia długów; podług zaprowadzonego porządku, przez to Kaznaczeystwo, z którego dotąd naznaczone było uskutecznienie dochodów nieustających.»

»Na tę Opinię własną Jego Cesarzkiey Mości ręką, dnia 24. Stycznia 1822 roku napisano tak: Ma być podług tego.»

T u r c y i a.

Dostrzegacz Austriacki z dnia 3. Czerwca umieścił co następuje:

Wiadomości odebrane z Konstantynopola z dnia 10go Maia zawierają: Deputowani Bojarów z obu Xięstw Nad-Dunayskich przybyli tamże 27. Kwietnia, i z rzadkiem wyszczególnieniem przyjęci zostali. We dwa dni po ich przyjeździe odwiedził ich osobiście najpoufniejszy Minister W. Sultana Halet Efen-dy. Był to krok, który wiele wrażenia sprawił. Na dnia 5. Maia naradzali się po raz pierwszy z Kaja Bejem i z Reis-Efendym, i odtąd podobne narady odbywają się codziennie. Jest już prawie rzeczą rozstrzygniętą, że na przyszłość sami tylko krainowcy będą Wielkorządcami tych Xięstw obierani, i jak sądzą niektórzy, wybór nastąpić ma za dni kilka; wszakże będzie on tak długo tajemnicą, dopóki uroczysta inwestytura nie przyjdzie do skutku. Ministrowie Porty i sam Sultan zatrudniają się ciągle środkami służącemi do poprawy Administracyi i podatkowego systematu, ku ulżeniu poddanym obywateli prowincyi. Tymczasem poczyniono już wnioski, co gdy będą wykonane, niewiele pozostanie do życzenia.

Na dniu 6. z. m. odbyło się zgromadzenie Dywanu, na którym byli także przytomni dowódcy Janczarów. Ogłoszono na tém zgromadzeniu, że wojska Tureckie mają ustąpić z Wołoszczyzny i Multan, i że na przyszłość godność Hospodara tylko krainowcom powierzana będzie, co iednogłośnie przyjęto. Wyrok ten przyjemny nie tylko dla ludu, ale i dla wojska, będzie wraz środkiem do utrzymania pokoju między zagranicznemi Mocarstwami i zapewni Xięstwom przyszłą spokojność, a Rządowi iedną szczególną przez to zasługę.

Dokładniejsze szczegóły odzyskania wyspy Scio są tak obszernie i wiernie określone w gazecie *Spectateur oriental* z d. 26. z. m. że nie potrzebuja dalszego opisanie. Wyprawa przeciwko wyspie Scio zapaliła nie tylko na nowo gniew i zemstę Turków, jak łatwo przewidzieć było

można, nie tylko Azyatów, iak piorunem raziła, ale bardziej ieszcze niżeli poprzednie okrucieństwa, niżeli rzeź pod Trypolizą splamiła w oczach bezstronnego sądu, sprawę Greckich powstańców. Pytamy się z trwogą i z zadumaniem, iak mogła się poważyle garstka rozpaczających i szatem wolności opętanych awanturników, sprowadzić tak straszliwą klęskę na kraj najpiękniejszy na ziemi i przeszło na 400,000 ludzi mających, których Rząd Turecki ieszczołniew wspierał? Zależcie wyspy nie miało wcale taktyki wojennej, a dłuższego iey posiadania nigdy nie można się było spodziewać, zwłaszcza, że tak blisko była cała flota Turków, przed którą i słusznie, drży każdy z Greków. Prawdziwego więc powodu tęg zgubnej wyprawy nawet nie w fanatyzmie; ale raczey w chciwości tpu zapamiętałych iey sprawców szukachy należało. Domysł ten nabiera nowey wartości po nadeszściu w tych dniach doniesieniu czępanem z prawdziwego źródła. Powiada, że znany Logotheti którego odurzeni ziemkowicze nie dawno ieszcze nowym Solonem albo Likurgiem mienili, a który sam już przywoił sobie tytuł Xiążęcia Samos, po wykonaniu tak świetnego bohaterstwa w Scio, którego zaięcia był głównym sprawcą, i gdzie bardziej ieszcze przez swoje tchórzostwo niż przez dawniejszą wyszczególniał się śmiałością, od Ipsariotów obłożonym haydanami i do Ipsary odesłanym został; tam wytooczno przeciwko niemu sprawę o śmierć lub życie, zato, że miał ukraść ze wspólney kassy 50,000 cekinów, które znaleziono w domu iego pod piecem piekarskim.

Pośród tych zgróh okazał Kapudan Basza, ieden z nayszanowniejszych mężów Porty Otomańskiej, swój szlachetny charakter. Chociaż powstańcy w czasie swiego krótkiego panowania w Scio wyrządzaie Turkom, ich rodzinom i meczetom tysiączne zniewagi, słusznie do naywyższego stopnia oburzyli go na siebie a ieszcze bardziej odrzucając z uporem iego amnestyi i zatapiając z wściekłością iego mały okręt, od powszechny floty przyptływający do brzegu, wszelako okazał ón się w każdej chwili łaskawym, gdzie miał prawo wykonywać sprawiedliwość. Nie mógł się Kapudan Basza a oprzeć naleganiom rozniewnanego częstemi wezwaniami wojska, powiększonego mnogą liczbą ochotników przybywających codziennie z Azjatyckich brzegów, a których miało bydź do 40,000. Lecż, gdzie tylko mógł

zmniejszyć nieszezęście, pospieszał uciśnionym na pomoc. Sam własnym kosztem uwolnił nie małą liczbę kobiet i dzieci, które za niewolników Turcy zaprzędali. Jego obeyscie się z Chrzęścianskimi Konzulami, z Katolikami, i z każdym, który miał to szczęście znać go osobiście, zastęguie na naywiększą pochwałę.

Należy to policzyć między szczególniejsze zjawiska w tęg barbarzyńskię rewolucyi, że tak dawno wkorzeniona Greków nienawiść względem ich współchrześcian Łacińskiego obrzadku, w żadnym czasie tak otwarcie i w tak szczerzólny nie okazała się postaci, iak teraz właśnie, gdzieby sądzić wypadało, że walka z tymi, których (chociaż niesłusznie) mniemają bydź nieprzyjaciółmi Chrzęścianskimi, utłumićy powinna w ich sercach wszelkie inne namiętności. Codziennie o tęg przybywają do nas naysmutniejsze ze stron wszystkich wieści. Gdyby powstańcy swoje panowanie gdziekolwiek a szczerzólny na wyspach utwierdzić mogli, pierwszóm bytohy ich staraniem wykorzenieć tam Katolików. Teraz nawet, chociaż nigdzie ieszcze nieusadowili się zupełnie, chociaż oręą zemsty nieustannie wisi nad ich głową, do takiego stopnia posuwają swiego prześladowniczego ducha, że to w oczach Turków czyni ich pogardy godniejszymi, niżeli wszystkie zerzucane im przez tychże występki. Dopiero przed kilkoma dniami odebrali w Stolicy znacniejsze Chrzęścianskie Poselstwa memoriał, w którym opisują Katolicy okropny obraz tyranii wykonywaney przez hersztów rewolucyi, i proszą oraz, w przypadku wyładowania Turków o obronę i o uratowanie ich niewinnych rodzin. Poselstwa udzieliły to W. Porcie, która postać netychmiast rozkaz do Kapudana Baszy, ażeby w przypadku wyładowania na wyspie Naxos, pod szczególną opiekę wziął Katolików.

Flota, którą Halil Bey dowodził, przybyła w ostatnich dniach Kwietnia z flotą Baszy Egipcia do Rhodu, wysadziwszy na wyspie Kandyia na ład 6,000 żołnierzy, których Basza tym końcem z Alexandryi sprowadził.

Powstanie w południowey Macédonii trwa ciągle bez innego skutku, iak tylko, że tę część kraju zamieniło w widownie spustoszenia. Powstańcy mieli wielką ponieść klęskę pod Agostos (o mil kilka od Saloniki) a 20,000 Greków utracić miało życie w tym okręgu. Wiadomości z tęg okolicy są nader niepewne, wszelako w Salonice było wszyskie zupełnie spokojne.